

**Verslag betreffende de
uitvoering van het
bodemdecreet voor het
jaar 2009**

Inhoudstafel

1	Inleiding	5
2	Databeheer bodem	7
2.1	Afleveren van bodemattesten	7
2.1.1	Inleiding	7
2.1.2	Bodemattesten op aanvraag	8
2.1.3	Bodemattesten : bij opname in het grondeninformatieregister	8
2.1.4	Lopende rekeningen	9
2.1.5	Informatieverstrekking	9
2.2	Databeheer	11
2.3	GIS	11
2.4	Administratieve controle bodemonderzoeken	12
2.5	Erkenningen bodemsaneringsdeskundigen	12
2.5.1	Kwaliteitshandboek voor erkende bodemsaneringsdeskundigen	13
2.5.2	Terreincontroles: opvolging onderzoeksverrichtingen EBSD	13
2.6	Financiële zekerheden en éénzijdige verbintenissen	14
3	Bodemonderzoeken	15
3.1	Algemeen	15
3.2	Implementatie nieuwe regelgeving	15
3.3	Bedrijfsspecifieke overeenkomsten	16
3.3.1	Waarom bedrijfsspecifieke overeenkomsten?	16
3.3.2	Wie ging in 2009 een bedrijfsspecifieke overeenkomst aan?	16
3.3.3	Wat zijn de acties die de OVAM verder neemt om bijkomende overeenkomsten te stimuleren?	17
3.4	Versnelde overdrachten – toepassing van artikel 164 van het Bodemdecreet	17
4	Vrijwillige en verplichte bodemsaneringen	19
4.1	Bodemsaneringsprojecten	19
4.2	Analyse van de cijfers	19
4.3	Kostprijsraming bodemsaneringswerken	20
5	Ambtshalve bodemsaneringen	21
5.1	Situering	21
5.2	Budgettaire regeling	22
5.3	Samenwerking en integratie resulteren in efficiëntiewinst	22
5.4	Kans geven aan innovaties	24
5.5	Treffen van ambtshalve veiligheidsmaatregelen	24
5.6	Convenant met Umicore	25
6	Strategische projecten	27
6.1	Bodemsaneringsfondsen	27
6.1.1	Interregionale samenwerking	27
6.1.2	Sectorale samenwerkingsfondsen in Vlaanderen, evolutie bodemsaneringsorganisaties	28
6.2	Brownfields – de eerste convenanten afgesloten	29
6.3	Woonzones	29
6.4	Complexe, grootschalige verontreinigingen	30
6.5	Het protocol curatoren in de praktijk	30
6.6	2009 - Standaardprocedures	30
7	Beleidsondersteuning	33
7.1	Taken/realisaties 2009 van de entiteit beleidsondersteuning	33
7.1.1	Waterbodems	33
7.1.2	Beheer van bodemverontreiniging	33
7.1.3	Alternatieve financiering	34
7.2	Europees beleid en internationale samenwerking	34

7.2.1	Snowman	34
7.2.2	CityChlor	35

1 Inleiding

Op 22 februari 1995 werd het decreet betreffende de bodemsanering bekrachtigd door de Vlaamse regering. Het decreet werd bekend gemaakt in het Belgisch Staatsblad op 29 april 1995.

Op 5 maart 1996 nam de Vlaamse regering het besluit houdende vaststelling van het Vlaams reglement betreffende de bodemsanering. Het besluit werd bekend gemaakt in het Belgisch Staatsblad op 27 maart 1996.

Op 26 mei 1998 werden een aantal eerder technische wijzigingen aan het decreet betreffende de bodemsanering aangebracht (Belgisch Staatsblad d.d. 25 juli 1998).

Op 18 mei 2001 werd een wijziging aan het bodemsaneringsdecreet doorgevoerd in verband met site gebonden aanpak voor bodemverontreiniging.

Op 12 oktober 2001 werd het Vlaams reglement betreffende de bodemsanering gewijzigd (Belgisch Staatsblad d.d. 2 februari 2002).

Op 14 juni 2002 werden de wijzigingen aan het Vlarebo definitief goedgekeurd (Belgisch Staatsblad d.d. 7 augustus 2002).

Op 27 oktober 2006 trad het decreet betreffende de bodemsanering en de bodembescherming in werking (Belgisch Staatsblad d.d. 22 januari 2007).

Op 14 december 2007 werd het Vlaams Reglement rond de Bodemsanering, kortweg Vlarebo, goedgekeurd (Belgisch Staatsblad d.d. 22 april 2008).

Op 21 december 2007 werd een wijziging aan het decreet betreffende de bodemsanering en de bodembescherming doorgevoerd (Belgisch Staatsblad d.d. 31 december 2007).

Op 12 december 2008 werd een wijziging doorgevoerd aan het decreet betreffende de bodemsanering en de bodembescherming (Belgisch Staatsblad d.d. 4 februari 2009).

Bij wijzigingsbesluit van 19 september 2008 werd bijlage 1 'lijst van risico-inrichtingen' opgeheven en geïntegreerd in de lijst van hinderlijke en ongezonde inrichtingen in bijlage 1 van Vlareb I. (Belgisch staatsblad d.d. 27 januari 2009).

In uitvoering van de regeringsverklaring 2004-2009 en de beleidsnota van de minister van leefmilieu werden een aantal strategische en bijhorende operationele doelstellingen gedefinieerd. In de loop van het jaar 2009 werd aan de uitvoering hiervan gewerkt.

De volgende strategische doelstellingen werden voor het beleidsthema bodem vastgelegd :

- 1 Het volgens plan verder realiseren van de bodemsanering;
- 2 Bodemsanering kaderen in duurzame ontwikkeling;
- 3 Effectieve sanering door prioriteitsstelling;
- 4 Voorrang geven aan het verwijderen van risico's;
- 5 Verder optimaliseren van de bodemsanering
- 6 Realiseren van een meer billijke verdeling van de saneringslast;
- 7 Het beheren van bodemverontreiniging;
- 8 Interageren met het Europees beleid.

2 Databeheer bodem

Binnen de dienst databeheer bodem zijn er 6 afgeleide opdrachten :

- Afleveren bodemattesten en verzorgen infolijnen
- Databeheer
- GIS
- Administratieve controle bodemonderzoeken
- Het opvolgen van de erkenningen van bodemsaneringsdeskundigen
- Het opvolgen van financiële zekerheden en eenzijdige verbintenissen

Hieronder worden de realisaties voor het jaar 2009 toegelicht.

2.1 Afleveren van bodemattesten

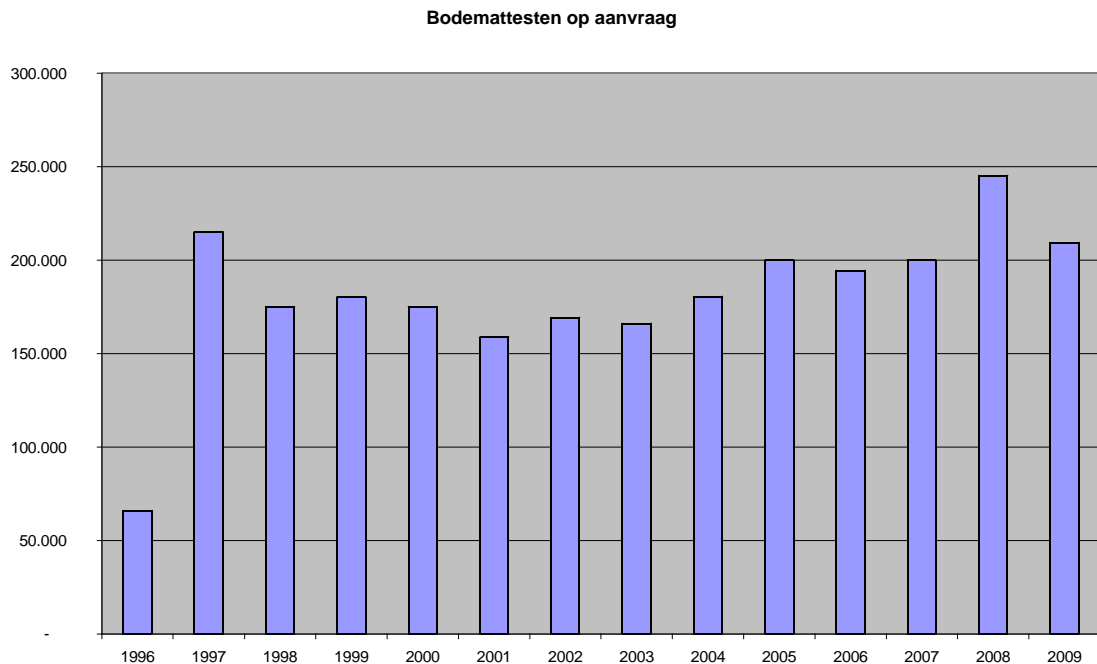
2.1.1 Inleiding

Een bodemattest is sinds 1996 verplicht voor iedereen die een overeenkomst over de overdracht van gronden wil sluiten. De OVAM levert zo'n attest meestal af binnen de week na de aanvraag. De maximale behandeltermijn is een maand. Voor risicogronden is dat uiterlijk twee maanden. Als een grond is opgenomen in het grondeninformatieregister, dan wordt dat vermeld op het bodemattest; in het andere geval spreken we van een "blanco bodemattest".

De OVAM ontvangt momenteel zo'n 900 aanvragen per dag.

De meeste notarissen en immobiliënkantoren – momenteel 1.483 – maken gebruik van de mogelijkheid om bij de OVAM een lopende rekening te openen. Zij kunnen zo ook gebruik maken van een webtoepassing voor het aanvragen van hun bodemattesten. Circa 96% van de bodemattesten wordt op deze manier aangevraagd.

2.1.2 Bodemattesten op aanvraag

Figuur 1: Bodemattesten op aanvraag

De gegevens in de grafiek hebben betrekking op bodemattesten afgeleverd op basis van een aanvraag (retributie 30 euro per kadastraal perceelnummer).

In 2009 leverde de OVAM 209.314 bodemattesten op aanvraag af. Hiervan waren 11.691 dossiergebonden.

De afgelopen jaren leverde de OVAM circa 2.534.000 bodemattesten af.

Er werd hier geen rekening gehouden met ambtshalve bodemattesten afgeleverd bij opname van een grond in het grondeninformatieregister, respectievelijk aan eigenaar, gebruiker en gemeente van de betreffende grond. Zo werden in 2009 nog 25.353 extra attesten afgeleverd.

2.1.3 Bodemattesten : bij opname in het grondeninformatieregister

Eind 2009 waren er ruim 136.000 percelen opgenomen in het grondeninformatieregister.

Hiervan zijn er 21.921 percelen waarvoor nog geen onderzoeksgegevens bekend zijn bij de OVAM. Voor deze percelen zijn er andere relevante gegevens met betrekking tot de bodemkwaliteit van de grond beschikbaar bij de OVAM. Deze informatie is onder meer afkomstig van de gemeentelijke inventaris en wordt vanaf 01 juni 2008 rechtstreeks op het bodemattest vermeld. In samenwerking met de gemeenten wordt de gemeentelijke inventaris aangevuld en geüpdatet.

2.1.4 Lopende rekeningen

Voor de bedrijven of personen die regelmatig bodemattesten aanvragen, is er een systeem van lopende rekeningen in voege. De onderstaande tabel geeft een overzicht van de diverse rekeninghouders. Sinds de invoering van het online-systeem is het aantal lopende rekeninghouders fors gestegen. De meeste notarissen en immobiliënkantoren werken nu via dit systeem voor het aanvragen van bodemattesten. Ongeveer 93% van de lopende rekeninghouders heeft al gebruik gemaakt van het online aanvragen van bodemattesten.

Houders van lopende rekeningen (december 2009)	
Notarissen	804
Immobiliënkantoren	537
Gemeentebesturen	54
Parastatalen	42
Intergemeentelijke verenigingen	16
Adviesbureaus	19
Bouwmaatschappijen	9
OCMW's	2
Totaal	1483

Tabel 1: Houders lopende rekeningen

2.1.5 Informatieverstrekking

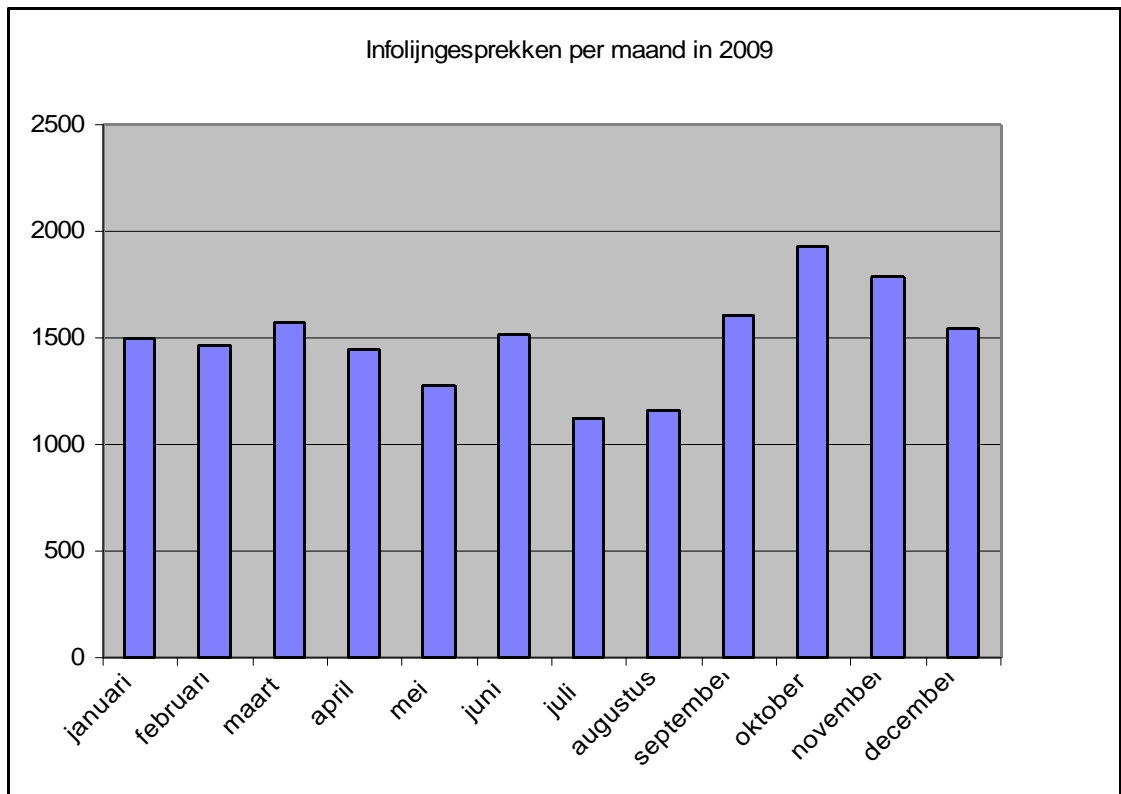
2.1.5.1 Algemeen

De infolijn bodem beantwoordt vragen over het bodemdecreet. Zij geeft tevens informatie over de stand van zaken van bodemattesta aanvragen en lopende bodemdossiers bij de OVAM. De infolijn beantwoordt zoveel mogelijk telefoongesprekken autonoom en zal indien nodig de vraag doorgeven aan de juiste persoon. Via een intern "infolijnmailsysteem" krijgen de dossierhouders informatie over die gesprekken waarvoor de infolijn geen gepast antwoord kan geven. Het zijn veelal notarissen, immokantoren, bodemsaneringsdeskundigen maar ook particulieren die de infolijn contacteren.

In totaal zijn er 4 infolijnen waarlangs telefoongesprekken worden aangenomen. Enerzijds is er het project "callcenter" waardoor via Manpower Business Solutions 2 personen tewerkgesteld zijn bij de OVAM. De nummers van deze 2 infolijnen worden vermeld op de dossiergebonden bodemattesten. De vragen die op deze infolijnen binnenkomen hebben daardoor meestal rechtstreeks betrekking op een dossier.

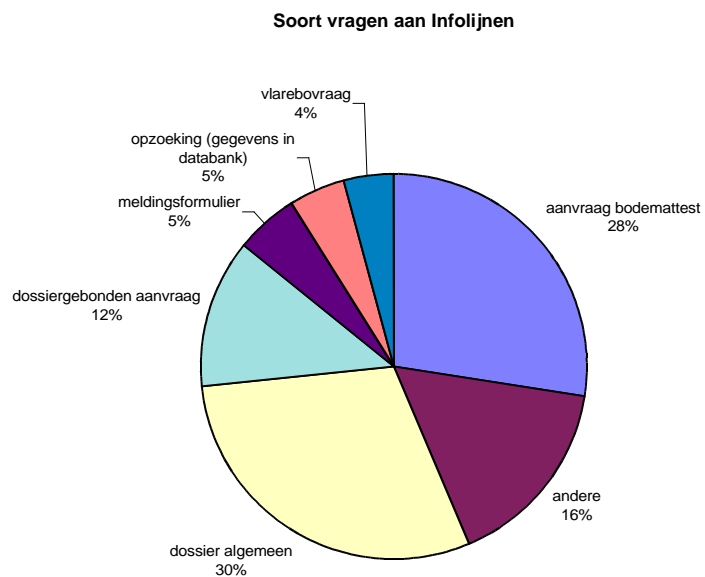
Daarnaast zijn er ook nog 2 andere vaste infolijnen. Deze telefoonlijnen worden verzorgd door een aantal personeelsleden van de dienst databeheer bodem.

In de loop van 2009 zijn er 17935 telefoons geregistreerd op de infolijnen, waarvan 7293 werden afgehandeld door het callcenter.

Figuur 2: Infolijngesprekken per maand in 2009

2.1.5.2 Aard van de vragen

Figuur 3: Soort vragen aan infolijnen

2.1.5.3 Mails

Er komen ook vragen binnen bij de infolijn via e-mail, brieven en faxen. Deze vragen worden zo mogelijk door de infolijn beantwoord ofwel doorgegeven naar de best aangewezen persoon voor het formuleren van een antwoord (dossierhouder, juridische dienst...)

Het merendeel wordt door de infolijn zelf beantwoord. Het beantwoorden hiervan vraagt gemiddeld meer tijd dan het beantwoorden van een telefoongesprek. In de loop van 2009 zijn er ongeveer 4200 mails/brieven behandeld door de infolijn.

2.2 Databeheer

De informaticatoepassing bodemsanering die sinds 1996 operationeel is, werd ook in het dienstjaar 2009 verder gebruikt.

De bestaande toepassingen werden daar waar mogelijk verder verfijnd.

Tevens werd medewerking verleend aan het opstellen van het verbeterde bestek voor de verdere uitvoering van het stappenplan opgesteld in de behoefte-, systeem- en procesanalyse van de geïnformatiseerde en niet -geïnformatiseerde werkprocessen van de entiteit Bodembeheer dat in 2008 niet naar de verwachtingen werd opgeleverd en diende aangepast te worden (Mistralbis).

Deze opdracht kadert in een geheel van inspanningen om de werking van de organisatorische afdeling Bodembeheer van de OVAM te verbeteren. De inspanningen concentreren zich op:

- een standaardisering en uniformisering van de werking, met bijzondere aandacht voor uniformisering van gegevens en de uitwisseling ervan;
- een algemene efficiëntieverbetering die moet leiden tot een vermindering van de administratieve overhead.

In 2009 werd ook een inventarisatieproject opgestart om een beter zicht te krijgen op de nog niet onderzochte gronden in Vlaanderen. Zo werd onder andere de Vlaamse kruispunt databank ondernemen bevroegd (VKBO) op basis van de NACE codes. Daar er geen exacte overeenkomst is met de vlareborubriecken dienen deze gegevens nog verder geverifieerd en verfijnd te worden. Dit zal verder gebeuren in 2010.

In 2009 was er ook aandacht voor de uitwisseling van informatie met de gemeenten. Dit zou moeten resulteren in meer en betere informatie over de risicogronden. Ook werd de gemeentelijke inventaris van risicogronden opgenomen in de samenwerkingsovereenkomst tussen de Vlaamse Overheid en de gemeenten.

Tevens werd een labeling aan de dossiers toegevoegd zodanig dat de bevragingen nog gericht kunnen gebeuren.

2.3 GIS

In 2009 werd de meeste aandacht toegespitst op het onderhoud van de GIS-onderzoeksgegevens en achtergrondgegevens binnen de nieuwe ESRI GIS-databank. Procedures werden begin 2009 opgemaakt om de onderzoeksgegevens van de EBSD op te laden in de GIS-databank. In de loop van de eerste helft van 2009 werden op basis van deze procedures scripts geschreven voor de automatisatie van de import van de GIS-onderzoeksgegevens.

De alfanumerieke databank werd gecontroleerd op het voorkomen van percelen met een onbestaande kadastrale notatie. Enkel een aantal complexe dossiers moeten nog behandeld worden.

De GIS-cel zorgt er nu voor dat voor delen van percelen en delen van het openbaar domein waarvoor een bodemattest aangevraagd wordt, deze delen opgenomen worden in de GIS-databank en dat bij het bodemattest een kaart met de ligging van het deel wordt meegeleverd.

Er werd aan de diensten van de afdeling Bodembeheer de nodige ondersteuning verleend bij het gebruik van het GIS-webloket, de publicatie van kaarten op basis van alfanumerieke en GIS-onderzoeksgegevens en de extractie van GIS-informatie ten behoeve van interne en externe klanten.

Er werd aan de diensten van de afdeling Afvalbeheer de nodige ondersteuning verleend bij de aanmaak van kaarten voor de jaarverslagen.

Er werd actief deel genomen aan de vergaderingen van de GIS Milieu Info Stuurgroep. Sinds 2009 wordt OVAM nu ook vertegenwoordigd door de GIS-cel in de MercatorNet-stuurgroep.

2.4 Administratieve controle bodemonderzoeken

Tijdens de administratieve controle wordt een bodemonderzoek gecontroleerd op zijn administratieve volledigheid en correctheid. Dit omvat zowel de controle van de aangeboden documenten alsook de digitale (ruimtelijke) gegevens.

De organisatie van deze taken werd verder geoptimaliseerd zodat de bodemonderzoeken nog sneller aan de milieutechnische dossierhouders kunnen worden bezorgd.

2.5 Erkenningen bodemsaneringsdeskundigen

Het bodemdecreet stelt dat alle bodemonderzoeken en bodemsaneringsprojecten alsook de opvolging van de bodemsaneringswerken dienen te gebeuren door of onder toezicht van een erkend bodemsaneringsdeskundige. De erkenning als bodemsaneringsdeskundige geldt vanaf 1 juni 2008 voor onbepaalde duur, voor zover ze niet wordt geschorst of opgeheven.

Eind 2009 waren er in totaal 76 erkende bodemsaneringsdeskundigen, 17 EBSD van type 1 en 59 EBSD van type 2. In de loop van het jaar 2009 werd 1 nieuwe erkenning verleend, 16 bestaande erkenningen vernieuwd en wenste 1 deskundige zijn erkenning niet meer te hernieuwen.

Er werd geen enkele bodemsaneringsdeskundige geschorst.

Eind 2009 waren er 26 erkenningen voor onbepaalde duur uitgereikt.

De evaluatie met betrekking tot de kennis en expertise noodzakelijk bij het uitvoeren van grondwatermodellering en de interpretatie van de resultaten die bekomen worden aan de hand van uitgevoerde modelstudies gebeurt vanaf 1 januari 2006 op een andere manier.

De OVAM afdeling bodembeheer organiseerde in 2009 een schriftelijke evaluatie grondwatermodelleringsoefening. De evaluaties bestonden uit het toetsen van de kennis van hydrogeologie en grondwatermodellering aan de hand van algemene vragen.

In 2009 slaagden 6 personen in de grondwatermodelleringsoefening zij werden door de OVAM goed bevonden om met de nodige ervaring de grondwatermodellen te hanteren en de resultaten ervan te interpreteren. Eind 2009 waren er in totaal 59 gekwalificeerde personen goed bevonden

door de OVAM met de nodige ervaring om de grondwatermodellen te hanteren en de resultaten ervan te interpreteren.

2.5.1 Kwaliteitshandboek voor erkende bodemsaneringsdeskundigen

De decreetgever heeft er - bij de uitwerking van de Vlarebo – voor geopteerd in artikel 36 als voorwaarden voor het gebruik van de erkenning als bodemsaneringsdeskundige te voorzien dat elke deskundige ertoe gehouden is jaarlijks een jaarverslag op te stellen alsook een kwaliteitshandboek op te maken en actueel te houden.

Zoals reeds werd vooropgesteld in het jaarverslag 2008 worden beide voorwaarden in het kader van kwaliteitsborging geëvalueerd. Hiertoe werden eind 2009 steekproefsgewijs een 10-tal deskundigen aangeschreven met de vraag hun kwaliteitshandboek ter evaluatie over te maken. Tevens werd aan een 10-tal deskundigen gevraagd hun jaarverslag 2009 over te maken. Deze (het zijn er meer dan 2 in totaal) documenten zullen in het voorjaar 2010 geëvalueerd worden.

2.5.2 Terreincontroles: opvolging onderzoeksverrichtingen EBSD

Een tweede opvolgingscampagne werd uitgevoerd in de loop van het voorjaar 2009. Bij de selectie van de op te volgen onderzoeksverrichtingen werd rekening gehouden met zowel het type onderzoek, de voorziene onderzoeksverrichtingen als de geologische setting.

Op basis van de waarnemingen werd per opgevolgde deskundige een verslag opgesteld. Dit verslag werd overgemaakt aan de erkende bodemsaneringsdeskundige in kwestie alsook aan de onderaannemer (indien van toepassing). De algemene bevindingen van deze tweede opvolgingscampagne werden eveneens opgenomen in een algemeen evaluatieverslag dat nog gecommuniceerd zal worden aan de vzw VEB. Dit algemeen evaluatieverslag wordt in de loop van het voorjaar 2010 ook ter beschikking gesteld op de OVAM-website.

Vanaf eind september 2009 tot begin december 2009 werden nieuwe controles uitgevoerd. De deskundigen werden hierbij geselecteerd op basis van de bevindingen uit de voorgaande campagnes. De bevindingen van deze controles zullen in het voorjaar 2010 gecommuniceerd worden aan de individuele deskundigen. Er zal hiervan geen algemeen evaluatieverslag opgesteld worden.

Op basis van de bevindingen van de verschillende opvolgingscampagnes werd midden 2009 getracht een beoordelingskader uit te werken. De verschillende procedures opgenomen in het CMA werden hierbij in rekening gebracht. Het is evenwel gebleken dat het CMA niet steeds even duidelijk is. Er wordt dan ook geopteerd een beperkte herwerking van deze procedures (opgenomen in CMA1/A.1 - grond, CMA1/A.2 - grondwater en CMA1/B - recipiënten en conservering) door te voeren. Deze herwerking zal gebeuren in samenspraak met de werkgroep kwaliteitsborging binnen de OVAM, de VITO en de erkend bodemsaneringsdeskundigen actief in de milieusector en is voorzien voor de eerste helft van 2010.

2.6 Financiële zekerheden en éézijdige verbintenissen

In 2009 werden in het kader van een overdracht 156 éézijdige verbintenissen tot bodemsanering aangegaan. Om verbintenissen te garanderen, moet de saneringsplichtige financiële zekerheden stellen. Dit gebeurde in 2009 voor een totaalbedrag van ruim 46 miljoen euro. Van deze financiële zekerheden kadert 38 % binnen de procedure van artikel 164. Van de 156 verbintenissen zijn er 50 verbintenisdossiers waar Bofas de bodemsaneringswerken zal uitvoeren.

In vergelijking met 2008 steeg het aantal aangegane verbintenissen met 13 %. Het bedrag aan nieuwe financiële zekerheden nam af met 12 %.

Momenteel heeft de OVAM 1014 éézijdige verbintenissen tot bodemsanering in beheer waarbij voor ruim 521 miljoen euro aan financiële zekerheden werden gesteld.

Daar de looptijd van meer en meer zekerheden afloopt, verschuift de klemtoon van het behandelen van nieuwe verbintenissen en financiële zekerheden naar de opvolging van de aangegane engagementen. Er werden 131 verbintenisdossiers beëindigd. In heel wat dossiers werd het bedrag van de financiële zekerheden verminderd. Daarnaast werd de looptijd van 125 financiële zekerheden verlengd.

3 Bodemonderzoeken

3.1 Algemeen

Naar aanleiding van het overdragen van een risicoground of het stopzetten van een risico-activiteit dient steeds een oriënterend bodemonderzoek te worden uitgevoerd en bezorgd aan de OVAM. Tevens geldt een periodieke verplichting voor de uitvoering van dit onderzoek bij bepaalde risico-activiteiten.

Indien uit het oriënterend bodemonderzoek ernstige aanwijzingen blijken voor een verontreiniging van de bodem en/of het grondwater dan kan de OVAM aanmanen tot het uitvoeren van een beschrijvend bodemonderzoek. Enkel indien de saneringsplichtige zijn verplichtingen niet of onvolledig nakomt of indien de saneringsplichtige zich kan vrijstellen, gaat de OVAM over tot een ambtshalve optreden.

In onderstaande tabel wordt een beknopt overzicht gegeven van het aantal bodemonderzoeken die in 2009 werden ontvangen en verwerkt. Ter vergelijking werden eveneens de gegevens voor de vorige vier jaren opgenomen

	2005	2006	2007	2008	2009
<i>Oriënterend bodemonderzoek</i>	4120	3792	3714	3763	2198
<i>Oriënterend en beschrijvend bodemonderzoek</i>	/	/	/	43	212
Aanmaningen	927	763	615	557	442
<i>Beschrijvend bodemonderzoek</i>	999	913	816	672	689
<i>Aanmaning tot project</i>	491	449	372	294	478

Tabel 2: Overzicht bodemonderzoeken

3.2 Implementatie nieuwe regelgeving

Op 1 juni 2008 werd het nieuw regelgevend kader voor de bodemsanering van kracht. Dit gebeurde via het Bodemdecreet en een nieuw Vlarebo. In het voorjaar van 2008 had de OVAM reeds de standaardprocedures afgerond. Zowel via toelichtingen voor de bodemsaneringsdeskundigen en verspreiding van de procedures via de website werden de betrokken partijen voorbereid op de wijziging van de regelgeving per 1 juni 2008.

Binnen de OVAM werd een structuur opgericht die de interpretatie- en implementatievragen rond het Bodemdecreet en het Vlarebo beantwoordt. Reeds in het voorjaar van 2008 werd Delphi als basisstructuur voor de interpretatie en aanvulling van de nieuwe regelgeving 'Bodem' op poten gezet. Op die manier wordt de nieuwe regelgeving vertaald naar de operationele werking binnen de afdeling Bodembeheer en de afdeling Interventies, Verwijderingen en Saneringen. De vertaling wordt mede uitgetekend in overleg met de juridische dienst van de OVAM. Dit Delphi-overleg inventariseert ook de knelpunten en reikt oplossingen aan voor de verdere beleidsmatige invulling.

Op basis hiervan werd eind 2008 een lijst opgemaakt van nog niet-geïmplementeerde aspecten en knelpunten uit de nieuwe regelgeving. Een voorzet van oplossingsrichtingen werd ontwikkeld en dit zowel voor het Bodemdecreet als Vlarebo. Dit resulteerde in de wijziging van het Bodemdecreet door het Verzameldecreet. Dit decreet werd op 12 december 2008 bekrachtigd en trad in werking op 14 februari 2009.

3.3 Bedrijfsspecifieke overeenkomsten

De term 'bedrijfsspecifieke overeenkomsten' geraakt zowel binnen de OVAM als in de buitenwereld stilaan ingeburgerd. Naar aanleiding van de overeenkomst die in 2006 met de NMBS-groep werd gesloten, is er immers een kader gecreëerd voor het sluiten van bedrijfsspecifieke overeenkomsten. Electrabel, DATS24 en Tessenderlo Chemie zijn al even van de voordelen overtuigd en gingen vóór 2009 reeds een overeenkomst met de OVAM aan.

3.3.1 Waarom bedrijfsspecifieke overeenkomsten?

Kampt een bedrijf met grote of complexe verontreinigingen? Dan roept de OVAM op om niet bij de pakken te blijven zitten. We zoeken samen naar een oplossing waarin én het bedrijf, én het milieu, én de Vlaamse overheid zich vinden.

In haar beleid wenst de OVAM bodemsanering te kaderen binnen duurzame ontwikkeling. Toch kan onmiddellijke sanering van alle historisch vervuilde gronden die een bedrijf bezit net het omgekeerde effect hebben. Het bedrijf komt in een financieel en organisatorisch onmogelijk parket. Dit heeft als gevolg dat de verontreinigde gronden verontreinigd blijven...

De oplossing? Spreiding in de tijd en een dubbele prioriteitsstelling; een dubbel voordeel zowel voor het bedrijf als voor de OVAM. Bodemverontreinigingen met het grootste risico krijgen de hoogste prioriteit. Daarna komen de andere terreinen aan bod volgens hun maatschappelijk belang; dit in het kader van een duurzame ontwikkeling. Belangrijk is wel dat in geen geval geraakt wordt aan het Bodemdecreet zelf. Zijn bepalingen en verplichtingen blijven onverminderd van kracht.

De bedrijfsspecifieke overeenkomst sluit zo naadloos aan bij de strategische doelstellingen van het Vlaamse bodembeleid. Door instrumenten te ontwikkelen die de vrijwillige saneringen stimuleren, komt men zo tot een beter leefmilieu en een hogere levenskwaliteit.

3.3.2 Wie ging in 2009 een bedrijfsspecifieke overeenkomst aan?

Gesprekken met verschillende partijen en overheden leverden in 2009 resultaat. Er werden twee bedrijfsspecifieke overeenkomsten afgesloten. Het betrof enerzijds de gasfabrieksgroep en anderzijds de Vlaamse Vervoersmaatschappij (De Lijn).

3.3.2.1 Overeenkomst met de 'gasfabrieksgroep'

Het is alom bekend dat op voormalige gasfabrieksterreinen vaak ernstige bodemverontreinigingen worden aangetroffen. In dergelijke gasfabrieken won men tussen de 19e en de eerste helft van de 20e eeuw gas uit steenkool. Dit gas werd in eerste instantie voor straatverlichting gebruikt, later voor huishoudelijke doelen. Deze fabrieken werden geëxploiteerd in de loop van de vorige eeuwen. De opkomst van elektriciteit en de verdeling van cokesgas betekenden een einde voor deze gasfabrieken.

Als gevolg van deze gasfabrieksactiviteiten bevinden zich nu vaak nog typische verontreinigingen in de bodem en het grondwater : cyaniden en teer, vaak bestaande uit minerale olie, PAK, naftaleen en BTEX. De terreinen waarop deze gasfabrieken werden uitgebaat, bevonden zich vaak in of zeer nabij stadscentra en vormen momenteel dan ook vaak terreinen die, na sanering, zeer gegeerd zijn voor herontwikkeling.

Daar een aantal intercommunales een aantal gasfabrieksterreinen in hun bezit of zelfs gebruik hebben, werd er een overeenkomst afgesloten met de OVAM. Eandis, als vertegenwoordiger van Gaselwest, Intergem, Imewo, IVEKA, IVERLEK en Electrabel (gasfabrieksgroep) ging een overeenkomst aan voor het onderzoek en de sanering van 25 locaties. Hierbij werd een budget van bijna 50 miljoen euro vooropgesteld. Deze overeenkomst bevat, gezien de specificiteit van de verontreiniging, ook een saneringsconcept zodat de saneringsmaatregelen duidelijk zijn voor alle (toekomstig) betrokken partijen.

3.3.2.2 Overeenkomst met de Vlaamse Vervoersmaatschappij De Lijn

Bodemsanering is verzoenbaar met de economische realiteit. De bedrijfsspecifieke overeenkomst die in 2009 tussen De Lijn en de OVAM is afgesloten en die op 21 januari 2009 door de Vlaamse minister van Leefmilieu ter akteneming werd ondertekend, is daar een treffend bewijs van.

In deze overeenkomst leggen de OVAM en De Lijn afspraken vast over de termijnen voor het uitvoeren van de beschrijvende bodemonderzoeken en de bodemsanering voor 61 stelplaatsen of andere gronden in eigendom of beheer van De Lijn.

De opdracht voor het uitvoeren van beschrijvende bodemonderzoeken en waar nodig bodemsanering leek voor De Lijn voor zo'n groot aantal gronden aanvankelijk zowel organisatorisch als budgettair haast onoverkomelijk. Daarom werkten de OVAM en De Lijn aan een overeenkomst die de verplichtingen over een redelijke termijn spreidt - net zoals de budgetten die ervoor nodig zijn.

Het resultaat? De Lijn die zich vandaag engageert om het bodemonderzoek en de bodemsaneringsprojecten voor de sanering van haar gronden in Vlaanderen gespreid over de tijd aan te pakken.

Zowel voor de bepaling van de volgorde van uitvoering van het beschrijvend bodemonderzoek als bodemsanering stelt De Lijn in samenspraak met de OVAM een prioriteitenlijst op. Op deze manier worden de maatschappelijke verplichtingen van De Lijn verzoend met een haalbare planning en een financiële spreiding van deze verplichtingen.

3.3.3 Wat zijn de acties die de OVAM verder neemt om bijkomende overeenkomsten te stimuleren?

In de loop van 2009 is door de OVAM een lijst opgesteld van overheden die in aanmerking komen voor het sluiten van een overeenkomst. Daarnaast werd ook een inventarisatie van de OVAM bodemdatabank uitgevoerd die de keuze van potentiële overheden mee bepaalde. Dit resulteerde in zes potentiële steden en gemeenten : drie centrumsteden en drie gemeenten. Met één geselecteerde stad zijn reeds gesprekken opgestart.

Daarnaast werden in het kader van een artikel 164-regeling afspraken gemaakt voor het onderzoek en de sanering van terreinen van de Dienst der Scheepvaart. Tevens werd er met het agentschap ANB overleg gepleegd om tot een overeenkomst te komen.

3.4 Versnelde overdrachten – toepassing van artikel 164 van het Bodemdecreet

Artikel 164 van het Bodemdecreet (BD) stelt het volgende: In verband met de toepassing van de bepalingen van artikelen 9 tot en met 135 en artikel 160 kan de Vlaamse Regering alle schikkingen, voorstellen tot concordaat inbegrepen, aannemen, dadingen sluiten, schuldvorderingen en zekerheden overdragen, derden in haar rechten subrogeren, van verhaal

afzien, afwijkingen toestaan en overeenkomsten sluiten. De minister bevoegd voor het leefmilieu beslist, gedelegeerd door de Vlaamse Regering, over een verzoek tot toepassing van dit artikel.

De OVAM geeft de bevoegde minister een advies voor elk verzoek tot toepassing van artikel 164 BD. In 2009 werden negentien verzoeken tot toepassing van artikel 164 BD door de OVAM beoordeeld. Achttien hiervan kregen een positief advies en een ervan werd niet aanvaard. Er werd om een toepassing van artikel 164 BD verzocht voor de volgende zaken:

- een afwijking op de overdrachtsverplichtingen (artikel 102 tot en met 113 BD);
- een vrijstelling van de bodemattestverplichting bij overdracht verzocht (artikel 101 BD);
- een verlaging van het bedrag voor de financiële zekerheid (artikel 109 BD);
- het uitvoeren van een oriënterend bodemonderzoek voor slechts een deel van een kadastraal perceel in het kader van een overdracht (artikel 28 en 102 BD).

4 Vrijwillige en verplichte bodemsaneringen

Hoewel artikel 164 BD de mogelijkheid biedt om af te wijken op heel wat bepalingen uit het Bodemdecreet wordt dit artikel in de praktijk toch vooral aangewend voor een afwijking op de overdrachtsverplichtingen. Sommige overdrachten kunnen omwille van hun hoogdringendheid of grootschaligheid immers niet worden uitgesteld tot aan alle overdrachtsverplichtingen is voldaan. De minister bevoegd voor het leefmilieu bepaalt onder welke voorwaarden de geplande overdracht kan plaatsvinden. Klassiek kan de overdracht vervroegd gebeuren op voorwaarde dat een verbintenis tot uitvoering van de overdrachtsverplichtingen wordt aangegaan en dat tot zekerheid van de uitvoering van deze verbintenis een financiële zekerheid wordt gesteld.

4.1 Bodemsaneringsprojecten

Indien uit de bodemonderzoeken blijkt dat er moet gesaneerd worden zal je als saneringsplichtige een bodemsaneringsproject moeten laten opstellen. De OVAM levert binnen een termijn van 90 dagen een conformiteitsattest af dat je de nodige vergunningen geeft om de bodemsaneringswerken op te starten. Na de uitvoering van de werken zal OVAM het bodemsaneringsproject afronden en wordt een eindverklaring afgeleverd. In sommige gevallen kunnen er maatregelen van bewaking en controle worden opgelegd.

Sinds juni 2008 bestaat ook de mogelijkheid om te werken met beperkte BSP's. Via een beperkt BSP kunnen werken worden vergund en uitgevoerd met een beperkte impact op het milieu en waarvan de uitvoering minder dan 180 dagen in beslag neemt.

4.2 Analyse van de cijfers

Indien uit de bodemonderzoeken blijkt dat er moet gesaneerd worden zal je als saneringsplichtige een bodemsaneringsproject moeten laten opstellen. De OVAM levert binnen een termijn van 90 dagen een conformiteitsattest af dat je de nodige vergunningen geeft om de bodemsaneringswerken op te starten. Na de uitvoering van de werken zal OVAM het bodemsaneringsproject afronden en wordt een eindverklaring afgeleverd. In sommige gevallen kunnen er maatregelen van bewaking en controle worden opgelegd.

Tussen 1997 en 2009 werden er 3715 bodemsaneringsprojecten ingediend bij de OVAM. In deze periode werden er 1409 eindverklaringen afgeleverd.

In 2009 werden op 292 locaties de bodemsaneringswerken opgestart en werden voor 301 locaties eindverklaringen afgeleverd.

Bodemsaneeringsprojecten	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Ingediend	70	122	218	302	310	377	424	361	379	357	340	303	233
Aanvullingen en/of wijzigingen	15	32	66	61	58	76	93	60	47	34	50	30	31
Conformiteitsattesten	47	7	166	212	292	315	426	369	367	423	411	397	281
In uitvoering (werken/nazorg)	20	55	70	106	163	177	327	306	279	340	361	342	292
Eindverklaringen	7	9	17	22	28	52	51	87	160	185	257	233	301

Tabel 3: Overzicht bodemsaneringsprojecten

4.3 Kostprijsraming bodemsaneringswerken

Voor de bodemsaneringsprojecten waarvan OVAM in 2009 een conformiteitsattest afleverde, wordt de kostprijs geraamd op circa 82 miljoen Euro. Het totale geraamde bedrag voor de periode 1997-2009 bedraagt circa 1,23 miljard Euro.

Het dalend aantal projecten en bodemsaneringswerken is te verklaren door uitgestelde milieuinvesteringen tengevolge van de economische crisis. De algemene dalende trend wordt mede veroorzaakt door de keuze onder de vorige legislatuur om prioriteit te geven aan bodemsaneringswerken bij overdracht van gronden.

5 Ambtshalve bodemsaneringen

5.1 Situering

De doelstelling van het Bodemsaneringsdecreet is om de saneringsplichtige zelf te laten instaan voor de sanering van zijn verontreinigde bodem. Toch stellen we vast dat sommige saneringsplichtigen zelf niet overgaan tot sanering. De OVAM komt dan ambtshalve tussen en voert de sanering uit, waarna de gemaakte kosten teruggevorderd worden. Enkel indien een saneringsplichtige het statuut van onschuldig bezitter bekomt, wordt de ambtshalve tussenkomst voor rekening van de OVAM uitgevoerd, zonder terugvordering van de onschuldige bezitter.

De ambtshalve uitvoering door de OVAM kende in 2009 een ongezien ritme. Nooit voorheen werd er zoveel geïnvesteerd in de ambtshalve tussenkomsten op het vlak van bodemsanering (36 miljoen euro vastgelegd in 2009) en afvalverwijdering (2 miljoen euro). Dit weerspiegelt zich uiteraard ook in het aantal dossiers dat vorig jaar in behandeling was.

Voor het eerst sinds de invoering van het Bodemsaneringsdecreet in 1995 werd de kaap van 500 dossiers overschreden: liefst 511 dossiers waren in behandeling. Voor zowat 40 % van deze dossiers is een bodemsaneringsproject in opmaak, of zijn de bodemsaneringswerken aanbesteed of in uitvoering. Ten opzichte van 2003 is het aantal bodemsaneringswerken meer dan vertienvoudigd.

Ambtshalve tussenkomsten	2006	2007	2008	2009
Nieuwe dossiers	52	85	94	98
Beschrijvend Bodemonderzoek	241	147	140	184
Bodem-Saneringsprojecten	70	78	103	108
Bodemsaneringswerken	39	45	86	107
Nazorg	9	10	13	14
Totaal	411	365	436	511

Tabel 4: Evolutie ambtshalve uitvoering ingevolge de lijst van art. 46/157

Naast deze dossiers zijn er ook dossiers ingebrekestellingen en voorzorgsmaatregelen.

5.2 Budgettaire regeling

De diverse fasen van de ambtshalve saneringen worden uitgevoerd binnen de kredieten die hiervoor in de begroting 2009 werden vastgelegd, hierbij ook rekening houdend met de personele middelen.

In de begroting 2009 werden volgende middelen voorzien voor de uitvoering van de door OVAM uit te voeren ambtshalve opdrachten:

Budgettaire artikel 73.412.00: € 21.204.000 (gewijzigd) vastleggingskrediet voorzien voor investeringen. Op dit artikel werd 99,97% van de beschikbare middelen vastgelegd.

Budgettaire artikel 12.340.02: € 1.270.000 (gewijzigd) vastleggingskrediet voorzien voor onderzoeken. Op dit artikel werd 99,80% van de beschikbare middelen vastgelegd.

Met betrekking tot de uitvoering van bodemsaneringen in 2009 en later, werd een extra budgettaire ruimte voorzien van € 10 miljoen vanuit de FFEU-middelen 2009. Ondermeer de afronding van de sanering op de Carcoke-site werd hier naar voren geschoven. Zonder FFEU-middelen wordt de sanering namelijk over meerdere jaren gespreid.

De Umicore-convenant voorziet naast de onderzoeksopdrachten ook in een investeringsbedrag dat gemiddeld € 3 miljoen per jaar bedraagt.

5.3 Samenwerking en integratie resulteren in efficiëntiewinst

De ervaringen van de afgelopen jaren hebben aanleiding gegeven tot nieuwe inzichten en een alternatieve aanpak van de ambtshalve bodemsaneringsdossiers.

Het spreekt voor zich dat de OVAM geen apart decretaal kader heeft waarbinnen zij haar saneringsdossiers dient te behandelen. Net zoals de saneringsplichtigen is de OVAM ook gebonden aan de decretale procedure die een gefaseerde aanpak voorziet.

Het ambtshalve beleid is voornamelijk gericht op het realiseren van meerwaarden bovenop de verbetering van de bodemkwaliteit. Daarom werkt de OVAM bij het uitvoeren van ambtshalve tussenkomsten samen met andere betrokkenen om zo de investeringsprogramma's een maximaal rendement te geven. Dit wordt omschreven als geïntegreerd saneren. Op deze wijze worden efficiëntiewinsten bereikt.

De samenwerking kan diverse vormen aannemen.

- Het kan gaan om een afstemming van de sanering op de projecten van de eigenaar.

Aan de Charlottalei te Antwerpen trad er tengevolge van de ondergrondse opslag van benzine en mazout, een historische bodem- en grondwaterverontreiniging met minerale olie, BTEX en MTBE op. De grondwaterverontreiniging heeft zich al naar de naburige percelen verspreid. De eigenaar heeft het statuut 'onschuldig bezitter' en had plannen om het gebouw te slopen en een nieuw appartementsgebouw te bouwen, met een ondergrondse parking tot op een diepte van 3 meter.

Daarom werd gekozen voor een geïntegreerde saneringsvariant. De inbreng van de bouwheer en van de OVAM werden nauwgezet vastgelegd in een overeenkomst tussen beide partijen. De bouwheer zorgt voor de sloop van het gebouw, de stabilisering van de aanpalende gebouwen, het uitgraven tot op een diepte van 3 meter en voor de afvoer van tanks en uitgegraven bodem .

De OVAM van haar zijde staat in voor de diepere ontgraving van de verontreinigingskern en voor de afvoer en de biologische verwerking van de verontreinigde grond. Tijdens de aanleg van de kelder werden de nodige leidingen en onttrekkingsfilters voor de waterzuiveringsinstallatie geplaatst. De installatie bevindt zich in de ondergrondse parking. De grondwatersanering zal vermoedelijk één jaar duren.

- Ook kan ambtshalve sanering een stadsvernieuwingsproject mogelijk maken.

De OVAM is in Gent aan de Gaston Crommenlaan gestart met de saneringswerken van de voormalige site van D'Hooge Industries.

Op dit terrein, gelegen aan de Schelde, plant een projectontwikkelaar een groot nieuwbouwproject met onder andere 2 ondergrondse parkings, een aantal groenzones, appartementsblokken en de renovatie van het geklasseerde pakhuis. De bodem is er echter tot op een diepte van 1,5 m verontreinigd met zware metalen. In totaal werd er 33.000 ton verontreinigde grond afgegraven en afgevoerd.

Via een geïntegreerde aanpak verzoent de OVAM de sanering met het geplande nieuwbouwproject. Aangezien zware metalen in de bodem voornamelijk een risico betekenen bij menselijk contact werd gekozen voor een leeflaagsanering. Ter hoogte van de toekomstige groenzones werd 0,75 m afgegraven en opnieuw aangevuld met propere aanvulgrond, zodat menselijk contact niet meer mogelijk is. In de zones waar de toekomstige ondergrondse parkings worden aangelegd, werd de verontreiniging met zware metalen volledig verwijderd. Later volgt op het terrein nog een volledige grondwatersanering.

- Ambtshalve tussenkomsten kunnen een bijdrage leveren aan brownfieldprojecten (Ballmatt), en industriële ontwikkeling (Desopetrol) bevorderen.

Ruim tien jaar na het faillissement van het asbestverwerkende bedrijf Balmatt Industries in Mol kon de OVAM in 2009 van start gaan met de sanering van het sterk verontreinigde industrieterrein. De werken zullen gefaseerd verlopen. De ontgravingen startten op een eerste perceel van 1 ha.

In 2010 volgt de tweede fase van de bodemsanering, waarna in een derde fase ook het verontreinigde grondwater zal worden gezuiverd. Dat saneringen niet altijd van een leien dakje lopen bleek toen onverwachts blauwe vaten aangetroffen werden in de te ontgraven zone. Zowel grond en grondwater bleken aangetast te zijn door het giftige toluene en in mindere mate door chloroform en polychloorbifenolen (PCB). Om deze vaten te verwijderen en de omgeving veilig te stellen, heeft de OVAM onmiddellijk een bemaling met waterzuivering geplaatst. Zo kan de grond op een deskundige manier ontgraven worden. Het gevaarlijke afval wordt afgevoerd naar een verbrandingsinstallatie in Antwerpen en het verontreinigde grondwater wordt gereinigd.

Eind 2008 startte de OVAM met de ambtshalve sanering van het terrein 'Deso Petrol' langs het Boudewijnkanaal in Brugge. Inmiddels is het terrein en de aanpalende Lodewijk Coiseaukaai volledig gesaneerd.

Tot 2001 werden de terreinen van Deso Petrol gebruikt voor de opslag van brandstoffen. Die activiteit heeft geleid tot een verontreiniging met minerale olie en vluchtige aromaten, zowel in de bodem als het grondwater. Eveneens werd er een grote drijfslag vastgesteld.

De sanering bestaat o.a. uit het slopen van het asbestbevattende gebouw, het reinigen, verwijderen en verwerken van tanks en leidingen; het plaatsen van een damwand langs het Boudewijnkanaal opdat de verontreiniging er niet in terecht komt, omvangrijke saneringswerken met afgraving van een groot deel van de kaai. Het resultaat was dat terug haventerrein beschikbaar werd voor bedrijfsactiviteiten.

Naast milieu en veiligheid houdt de OVAM bij de saneringswerken ook rekening met mobiliteit. Verontreinigde grond wordt bijvoorbeeld zoveel mogelijk per schip afgevoerd.

5.4 Kans geven aan innovaties

De Lissabon-norm stelt dat elk Europees land er moet naar streven om 3 % van zijn BNP in innovaties te investeren.

OVAM bepaalt in Vlaanderen in belangrijke mate het beleid op het vlak van materialenbeheer en innovatieve milieutechnologie. Het ligt dan ook voor de hand dat bij de ambtshalve tussenkomsten zoveel mogelijk een kans wordt gegeven aan innovaties. Door aan te besteden in innovatieve milieutechnieken welke toegepast worden bij de saneringen zet de OVAM zijn schouders onder deze doelstelling.

- Toepassing van innovatieve technologie bij VOCl-verontreiniging

Op het terrein van een voormalige wasserij en droogkuis te Mechelen werd een historische verontreiniging met vluchtige gechloreerde solventen, vluchtige aromaten (benzeen-tolueen-ethylbenzeen-xyleen), MTBE en minerale olie in zowel de bodem als het grondwater vastgesteld. Het terrein is gelegen in een woongebied in het stadscentrum, graafwerken zijn niet mogelijk en dus werd gekozen voor een innovatieve in-situ-techniek. In 2009 werd met de pilootproeven gestart. Op de verontreinigingskern wordt een gestimuleerde natuurlijke afbraak uitgevoerd en op de naburige percelen worden proeven met in-situ chemische oxidatie en bodemluchtexttractie uitgevoerd.

- Regionaal BBO : innovatieve aanpak van bodemonderzoek

Ook op het gebied van onderzoekstechnieken bewandelt OVAM nieuwe paden. In het najaar van 2009 startte OVAM met een bijzonder, overkoepelend ambtshalve beschrijvend bodemonderzoek in Machelen en Vilvoorde dat een hele streek omvat. Met dit bodemonderzoek wil de OVAM duidelijkheid scheppen over de verontreiniging welke in de diepere grondwaterlagen aanwezig is. Bij succes raken meerdere dossiers in de regio eindelijk uit de impasse. Jarenlang werden deze dossiers te sterk lokaal behandeld, wat voor heel wat onduidelijkheden zorgde. Het is immers niet evident om een verontreiniging op 10 meter diepte in kaart te brengen, en uit te zoeken wie wanneer bijdroeg tot de ernstige vervuiling. De OVAM hoopt hiermee dus juridische klaarheid te brengen over de saneringsaansprakelijkheid en de kostenverdeling.

5.5 Treffen van ambtshalve veiligheidsmaatregelen

In september 2009 werden de zwavel- en fosforzuurproducerende Seveso-bedrijven Nilefos NV en Misa Eco NV failliet verklaard. Op het moment van het faillissement lag er op het bedrijventerrein in de Gentse Kanaalzone een enorme gipsberg. Onder deze berg was er een pluim van verontreinigd grondwater ontstaan, en ook de met zuur water gevulde bekkens vormden een zeer ernstig risico. Er dreigde zelfs een dijkdoorbraak, die een ongecontroleerde lozing van meer dan 300.000 m³ zuur water en honderdduizenden tonnen gips in suspensie zou veroorzaken hebben.

De OVAM nam daarom verschillende veiligheidsmaatregelen om de situatie onder controle te krijgen. Ze liet de dijken rond de meest kritieke bekkens verstevigen en zocht een aannemer om de zuurbestendige pompen en de processturing te onderhouden. Een andere aannemer werd aangesteld om het water uit de bekkens, na zuivering, gecontroleerd te lozen.

Het beheer van het gipsstort zelf is in handen van de OVAM. Ze wil het terrein opnieuw veilig maken, waardoor het voor privébedrijven aantrekkelijk wordt. Op deze manier werkt de OVAM actief mee aan de herontwikkeling van oude bedrijfsterrinen in de Gentse Kanaalzone.

5.6 Convenant met Umicore

In 2004 sloten Umicore NV, de Vlaamse Regering en de OVAM een overeenkomst waarbij onder andere werd afgesproken dat de OVAM/Vlaamse Regering en Umicore nv elk de helft van de kosten zouden dragen bij bodemsaneringen in de ruime omgeving van de Umicore-fabrieken.

In de convenant werd overeengekomen dat de OVAM opdrachtgever zou zijn voor de bodemsaneringswerken in de wijk Vinkevelden te Hoboken.

In een eerste fase zijn metingen uitgevoerd op 1200 percelen in een straal van negen kilometer rond de fabriek. Op basis hiervan is er een beschrijvend onderzoek uitgevoerd op 51 percelen van de wijk Vinkevelden; 26 percelen moeten gesaneerd worden. Er werd een bodemsaneringsproject opgesteld, dat de leidraad vormt voor de saneringswerken die in voorjaar van 2010 zullen uitgevoerd worden door de OVAM.

De bodemsaneringswerken aan de Bankloop te Olen/Geel werden afgerond.

Vanaf 2009 wordt als voorzorgsmaatregel een grootschalige verwijdering van zinkassen in de Noorderkempen voorbereid. De OVAM staat in voor het globale projectmanagement. Dit omvat de inventarisatie, de afvoer en heraanleg van de percelen. De stortplaats wordt ingericht en uitgebaat door Nyrstar

6 Strategische projecten

6.1 Bodemsaneringsfondsen

6.1.1 Interregionale samenwerking

6.1.1.1 BOFAS

Met de oprichting van BOFAS vzw in 2004 werd het startschot gegeven voor de alternatieve financiering van de sanering van benzinstations. De twee daaropvolgende jaren verklaarde BOFAS 1.741 saneringsaanvragen ontvankelijk. In 2007 werd het samenwerkingsakkoord tussen de drie gewesten en de federale staat gewijzigd. Hierdoor kregen alle tankstations, ook de exploitaties die voor 1993 waren stopgezet, de mogelijkheid om tussenkomst te vragen van BOFAS. Die wijziging leverde voor Vlaanderen 620 nieuwe aanvragen op waardoor in totaal 2361 ontvankelijke saneringsaanvragen werden ingediend bij BOFAS. Als gevolg van het hoog aantal aanvragen werd in 2009 de erkenning van BOFAS met een periode van vijf jaar verlengd tot 2019.

Wil de uitbater zijn bedrijfsactiviteit voortzetten, dan verleent BOFAS advies en betaalt het de bodemsaneringswerken (gedeeltelijk) terug met een maximum van 62.000 EURO. Er is ook een overgangsregel voor bodemsaneringswerken opgestart tussen 1 januari 2000 en 26 september 2004. Hier voert de aanvrager zelf de bodemsanering uit en recupereert hij later het geheel of een deel van de kosten.

Voor tankstations die hun activiteiten stopzetten of reeds stopgezet hebben, wordt de bodemsanering door BOFAS uitgevoerd. In 2009 werden in Vlaanderen door BOFAS bodemsaneringswerken opgestart op 85 lokaties, werden in 189 dossiers de saneringswerken verdergezet, kregen 51 dossiers een eindverklaring van de OVAM en ontvingen 81 bodemsaneringsprojecten een conformiteitsattest.

6.1.1.2 Het Premaz-project

Een ander voorbeeld van een alternatief instrument voor financiering is het solidariseren van kosten die verbonden zijn aan de milieurisico's van lekkende of risicovolle stookolietanks. Hierover onderhandelen we met de stookoliesector. De aanzet voor de discussie gaven we met het Premaz project.

In 2000 sloot de Vlaamse overheid een milieubeleidsvereenkomst af met de sector. De sector engageert zich om instrumenten uit te werken voor financiering van de milieurisico's. In 2004 werd een overleg tussen de gewesten opgestart om de procedures voor sanering van bodemverontreiniging door lekkende stookolietanks op elkaar af te stemmen.

Begin 2005 zijn er in het kader van de oprichting van het 'fonds gasolietanks verwarming gebouwen' besprekingen opgestart tussen de federale en gewestelijke overheden en de petroleumsector. Op 20 mei 2005 hebben de 3 gewestregeringen en de federale regering een protocol ondertekend dat de krachtlijnen en de werkwijze bepaald voor de oprichting van een fonds voor een tussenkomst in de financiële lasten ingevolge een bodemverontreiniging veroorzaakt door gasolietanks voor verwarming.

Midden 2005 zijn de onderhandelingen echter op politiek vlak afgesprongen, zodat sinds eind 2005 deze piste die op het einde van deze onderhandelingen had moeten leiden tot een Samenwerkingsakkoord tussen de hierboven genoemde partijen in een impasse verkeerd.

In 2006 zijn er verdere onderhandelingen opgestart, maar deze hebben nog steeds niet geleid tot een politiek akkoord rond de verdere invulling van het protocol en het tekenen van een samenwerkingsakkoord. Vooral nog wordt de piste via een samenwerkingsakkoord niet verlaten.

Het voorzien van een federaal stookoliefonds is medio 2008 weerhouden binnen 'de lente van het Leefmilieu'. Vanaf de tweede helft van 2008 verlopen de onderhandelingen volgens de gemaakte afspraken onder initiatief van federaal minister Magnette.

Deze onderhandelingen werden in de loop van 2009 verdergezet. Dit heeft op het einde van 2009 nog niet geleid tot een definitief akkoord.

6.1.2 Sectorale samenwerkingsfondsen in Vlaanderen, evolutie bodemsaneringsorganisaties

6.1.2.1 Vlabotex

Op 14 september 2007 is Vlabotex vzw erkend door de Vlaamse Regering als bodemsaneringsorganisatie voor de droogkuissector.

Een dergelijke bodemsaneringsorganisatie neemt in de eerste plaats de verplichting tot het opstellen van het individueel bodempreventie- en bodembeheersplan (BPBP) - dat elke exploitant van een droogkuis moet laten opstellen - over van de exploitant mits deze hiervoor een overeenkomst sluit met Vlabotex vzw. Voor al diegene die aansluiten stelt Vlabotex vzw een sectoraal BPBP op. Eind 2009 waren hiervoor 148 droogkuisen aangesloten.

Daarnaast moet Vlabotex vzw ook de nodige aandacht besteden aan het voorkomen van bodemverontreiniging (preventie) en het beheersen van de reeds aanwezige verontreiniging binnen de droogkuissector en is ze tevens verplicht om het onderzoek naar innovatieve saneringsmethodes te stimuleren en op te volgen.

Indien bodemverontreiniging aanwezig is, kan een saneringsplichtige een overeenkomst sluiten met Vlabotex vzw voor de uitvoering van het beschrijvend bodemonderzoek en de eventuele bodemsanering. Hiermee wordt een solidarisering binnen de aangeduide sector beoogd en wordt een spreiding van de kosten van de bodemsanering doorheen de tijd mogelijk gemaakt.

De (voormalige) uitbaters van een textielverzorgingsbedrijf of eigenaars van een terrein waar een droogkuis werd uitgebaat kunnen immers een overeenkomst sluiten met Vlabotex vzw. Hierdoor zal Vlabotex vzw de bodemsanering voor de verontreiniging met droogkuisproducten die als historisch te beschouwen is uitvoeren voor een forfaitaire jaarlijkse bijdrage gedurende 30 jaar. Voor een bestaand textielverzorgingsbedrijf is dit bedrag afhankelijk van de aard van de milieuvergunning, de omzet van het bedrijf en de reeds vastgestelde verontreiniging in het grondwater. Voor een terrein met een voormalige droogkuis wordt het bedrag bepaald op basis van het kadastraal inkomen van het terrein en de reeds vastgestelde verontreiniging in het grondwater.

De kostprijs van de verontreiniging met droogkuisproducten die als nieuw te beschouwen is of eventuele verontreiniging die vreemd is aan de uitbating van een droogkuis moet volledig gedragen worden door de aanvrager.

Door het indienen van een aanvraag en het sluiten van een overeenkomst met Vlabotex vzw neemt Vlabotex vzw de saneringsplicht voor de betrokken verontreiniging(en) over. Onder bepaalde voorwaarden kan de aanvrager vervolgens vrij beschikken over het terrein en is het terrein beschikbaar voor een eventuele verkoop. Indien de aanvrager niet alle verplichtingen ten opzichte van Vlabotex vzw nakomt, keert de saneringsplicht terug naar de aanvrager.

Eind december 2009 waren reeds meer dan 300 dossiers in behandeling bij Vlabotex vzw en waren meer dan 100 concrete aanvragen ingediend voor de overname van de saneringsplicht voor de als historisch te beschouwen bodemverontreiniging veroorzaakt door droogkuisactiviteiten.

Ter ondersteuning van de werking van Vlabotex vzw voorziet de Vlaamse overheid een jaarlijkse subsidie die overeenstemt met de som van bijdragen die Vlabotex vzw voor dat jaar ontvangen heeft van haar leden voor de als historisch te beschouwen bodemverontreiniging veroorzaakt door droogkuisactiviteiten.

In 2009 werden de activiteiten van Vlabotex duidelijk zichtbaar op het terrein. Zo werden op een 15-tal lokaties beschrijvende bodemonderzoeken uitgevoerd en werd op diverse lokaties gestart met het uitwerken van bodemsaneringsprojecten. Voor 2010 werd een ambitieus saneringsprogramma goedgekeurd met beschrijvende bodemonderzoeken en bodemsaneringsprojecten op tientallen lokaties en de effectieve opstart op een aantal lokaties van bodemsaneringswerken

6.2 Brownfields – de eerste convenanten afgesloten

In toepassing van het decreet betreffende de brownfieldconvenanten werden onder leiding van het Agentschap Ondernemen en met een actieve participatie van de OVAM voor 42 projecten onderhandelingen gevoerd over het afsluiten van brownfieldconvenanten. In dergelijke convenanten worden afspraken gemaakt betreffende de sanering en herontwikkeling van brownfieldterreinen. Eén van de ondersteunende maatregelen hierbij houdt in dat de projectontwikkelaar onder bepaalde voorwaarden vrijgesteld wordt van de verplichting tot het stellen van een financiële zekerheid in kader van overdracht voor het verwerven van de projectgronden. In geval de OVAM in het projectgebied ambtshalve saneert omdat de betrokkenen het zogenaamde statuut onschuldig bezitter hebben gekregen, verbindt de OVAM zich er toe om de sanering te integreren in het herontwikkelingsproject. In 2009 werden reeds 18 brownfieldconvenanten definitief afgesloten.

6.3 Woonzones

De doorgedreven aanpak van de afgelopen jaren heeft in 2009 geresulteerd in 10 afgeronde woonzoneprojecten in Wijnegem, Meise, Brecht, Zwijndrecht, Sint-Truiden, Bornem en Lokeren. Dankzij deze projecten hebben 545 gezinnen eindelijk een beeld van de bodemkwaliteit in hun tuin. In de meeste gevallen kwam er geen ernstige bodemverontreiniging voor. In de woonzone 'Voormalige Haarsnijderijen' in Lokeren moeten er 44 percelen gesaneerd worden. De saneringen worden volledig uitgevoerd en gefinancierd door de OVAM.

Met het oog op een verdere aanpak van woonzones, werden er in 2009 ook nog 5 nieuwe woonzoneprojecten opgestart in Edegem, Borsbeek, Lier en Rumst. Samen is dit goed voor een 130-tal gronden waarvoor de eigenaars werden vrijgesteld van onderzoeksplicht.

Gesprekken met verschillende centrumsteden hebben duidelijk gemaakt dat er in vele steden nood is aan een uitgebreide inventarisatie van potentieel verontreinigde gronden in stadskernen. Daarom startte de OVAM in 2009 met inventarisatiestudies in Aalst en Brugge.

6.4 Complexe, grootschalige verontreinigingen

In 2009 werden door de OVAM verschillende initiatieven genomen om bedrijven rond de tafel te krijgen die geconfronteerd worden met een gemeenschappelijke verontreiniging en daardoor aangewezen zijn om met elkaar samen te werken. Vaak is de vraag wie verantwoordelijk is voor welke verontreiniging het grootste knelpunt. De OVAM trachtte hierin een bemiddelende rol op te nemen. Dergelijke vergaderingen werden georganiseerd voor complexe clusters in Kortrijk, Berchem, Gent, Brugge en Hamme.

Na jaren voorbereiding werd er voor de problematiek van de oude stortplaatsen aan de Luchthavenlaan in Vilvoorde een plan van aanpak ontwikkeld waarvan de eerste stap werd voorgelegd aan de betrokken bedrijven.

6.5 Het protocol curatoren in de praktijk

Volgens het protocol curatoren kan de OVAM in bepaalde gevallen overgaan tot terreinverwerving of kan de OVAM het oriënterend bodemonderzoek ambtshalve uitvoeren.

In 2009 werden 2 oriënterende bodemonderzoeken ambtshalve uitgevoerd. Het lage aantal aanvragen tot uitvoering van een oriënterend bodemonderzoek heeft duidelijk gemaakt dat er meer communicatie nodig is over het protocol curatoren.

Voor vier gronden werden de mogelijkheden tot terreinverwerving grondig onderzocht. Er werd onder meer informatie verzameld over de te verwachten saneringskosten, de waarde van de onroerende goederen en de te betalen heffingen bij het beheer van de gronden. Daarnaast werd gezocht naar een oplossing om de verplichtingen van het Bodemdecreet en de federale faillissementswetgeving met elkaar te verzoenen. Aan de hand van het uitgevoerde opzoekingswerk kon de werkwijze voor aankoop van risicogronden uit faillissementen vastgelegd worden. In de eerste helft van 2010 zullen de eerste gronden ook effectief aangekocht kunnen worden.

6.6 2009 - Standaardprocedures

In 2009 werden door de OVAM de verschillende standaardprocedures voor bodemonderzoek en sanering afgestemd op het gewijzigde bodemdecreet en Vlarebo. Er werden ook 2 nieuwe standaardprocedures ontwikkeld, namelijk deze van oriënterend en beschrijvend bodemonderzoek en de standaardprocedure van beperkt bodemsaneringsproject. Daarnaast is een ontwerpversie van de standaardprocedure voor risicobeheer beschikbaar.

Nieuw voor het oriënterend bodemonderzoek zijn de bepalingen voor het uitvoeren van exploitatieonderzoeken. Er zijn nieuwe regels voor de actualisatie van het oriënterend bodemonderzoek en er werden bepalingen opgenomen om een gemengde bodemverontreiniging te classificeren. Bijkomend werd een strategie uitgewerkt die onder bepaalde voorwaarden een ontgraving tijdens de uitvoering van het oriënterend bodemonderzoek toelaat.

Voor het beschrijvend bodemonderzoek werden 3 nieuwe onderzoeksstrategieën uitgewerkt: voor stortplaatsen, wanneer ontgraving tijdens het beschrijvend bodemonderzoek gebeurt en wanneer er atmosferische depositie opgetreden is. Er werd een methodologie ontwikkeld voor het bepalen of een historische bodemverontreiniging een ernstige bodemverontreiniging vormt. Tevens worden richtlijnen opgenomen hoe een gefaseerd beschrijvend bodemonderzoek en de urgentiebepaling moet uitgevoerd worden.

De voornaamste wijzigingen voor de standaardprocedure bodemsaneringsproject zijn vermelding van bodemsaneringsoperaties waarvoor een milieuvergunning en een stedenbouwkundige vergunning nodig zijn. Tevens werden de richtlijnen met betrekking tot het haalbaarheidsonderzoek en de pilootproeven voor grote grondwateronttrekkingen bijgestuurd en werd de procedure afgestemd op de gewijzigde Vlaremwetgeving.

De belangrijkste aanpassing in de standaardprocedure bodemsaneringswerken, eindevaluatieonderzoek en nazorg is de actualisatie van het Achilles-milieuzorgsysteem en Achilles-milieupreventiesysteem en de vernieuwde milieubeleidsovereenkomst die met Ondernemers Vereniging Bodemsaneerders afgesloten werd.

7 **Beleidsondersteuning**

7.1 **Taken/realisaties 2009 van de entiteit beleidsondersteuning**

De entiteit Beleidsondersteuning staat in voor het ontwikkelen en vernieuwen van het bodemsaneringsbeleid, het afstemmen van het Vlaamse beleid op de Europese regelgeving en het beleid in de andere gewesten. Daarnaast behoort ook het meewerken aan milieubeleidsplanning en rapporteren tot de taken van de entiteit.

7.1.1 **Waterbodems**

De Europese Kaderrichtlijn Water stelt als doel dat tegen eind 2015 een goede chemische en ecologische toestand van oppervlaktewater en grondwater moet bereikt worden. Tenzij er lagere doelstellingen vastgelegd worden, zal deze goede toestand voor heel wat waterlichamen pas ten vroegste in 2021 of 2027 kunnen bereikt worden. Eén van de redenen is de historische verontreiniging aanwezig in de waterbodems. De sanering van verontreinigde waterbodems vormt hierbij een onmisbare schakel.

Om een daadwerkelijke en efficiënte aanpak van het historisch passief van verontreinigde waterbodems mogelijk te maken werd in het nieuwe bodemdecreet een specifieke regeling opgenomen voor het onderzoek en de sanering van de waterbodems. In het decreet wordt aangegeven dat de Vlaamse regering de waterbodems zal aanwijzen waar een waterbodemonderzoek dient uitgevoerd te worden.

In de loop van 2009 werd de methodiek om prioriteiten toe te kennen aan te onderzoeken waterbodems toegepast op alle meetpunten aanwezig in de waterbodemsdatabank van de VMM. Dit gebeurde in samenwerking met de VMM en werd teruggekoppeld met de Coördinatiecommissie Integraal Waterbeleid (CIW). Aan de hand van deze methodiek werden op een accurate en wetenschappelijk onderbouwde manier de waterbodems binnen Vlaanderen aangeduid waar verder onderzoek noodzakelijk en zinvol is, rekening houdende met de kans op ecologisch herstel na een mogelijke sanering. Deze geselecteerde waterlopen werden via een expertenronde met alle betrokken waterloopbeheerders geëvalueerd, waardoor eind 2009 een eerste lijst van prioritair te onderzoeken waterbodems werd goedgekeurd door de CIW.

Deze waterbodemonderzoeken zullen moeten uitgevoerd worden conform de standaardprocedure waterbodemonderzoek. Er is momenteel een ontwerp standaardprocedure ter beschikking die wordt getoetst aan de realiteit.

7.1.2 **Beheer van bodemverontreiniging**

In een voorbereidende studie naar het beheren van bodemverontreiniging, werden ideeën voorgesteld om er voor te zorgen dat een bodem die zijn multifunctionaliteit verloren heeft, blijvend op een correcte wijze wordt beheerd. De ontwikkeling van een dergelijk bodemzorgsysteem vraagt een goede terugkoppeling met ervaringsdeskundigen en doelgroepen. Ook een grondige studie van de juridische en technische aspecten van de verschillende opties is nodig om een weloverwogen keuze te maken. In 2009 kregen deze aspecten ruime aandacht in een nieuwe studie, die in 2010 moet leiden tot concrete aanbevelingen inzake de uitwerking van een instrumentarium.

7.1.3 Alternatieve financiering

Gedurende de eerste helft van 2009 werkte de OVAM intern een voorstel uit inzake cofinanciering waarbij rekening werd gehouden met de bemerkingen van het kabinet, het bedrijfsleven en deskundigen binnen de OVAM. Dit leidde tot een nota met een bepaling van de selectiecriteria, de mogelijke subsidiepercentages en de werkingsvorm onder welke het cofinancieringsmechanisme zou kunnen opereren. Om het voorstel rond de cofinanciering binnen het bredere kader van de financiering van de bodemsanering door de overheid te kunnen plaatsen werd vervolgens gedurende de tweede helft van 2009 een inventarisatie opgemaakt van alle verschillende financiële kaders inzake bodemsaneringen die reeds bestaan of waarvoor een aanzet is gegeven tot ontwikkeling. Deze inventarisatie bevat eveneens concepten welke specifiek voor de financiering van bodemsanering bij brownfieldontwikkeling kunnen worden toegepast.

7.2 Europees beleid en internationale samenwerking

7.2.1 Snowman

Het Europees gefinancierde project SNOWMAN kende in 2009 een succesvol einde. Het project wilde de kwaliteit en relevantie van onderzoek naar bodem- en grondwaterbescherming in Europa optimaliseren. Het moest ook de onderzoeksprogrammaties in de Europese landen meer op elkaar afstemmen en er voor zorgen dat het gebruik van onderzoeksmiddelen op dit vlak optimaal benut wordt. Zeven landen namen deel aan het project: Oostenrijk (BMFLUW), Frankrijk (ADEME), Nederland (SKB), Zweden (SEPA), Verenigd Koninkrijk (Environment Agency), Duitsland (Umweltbundesamt) en Vlaanderen (OVAM). Het project sloot af met een eindconferentie en een wetenschappelijke studiedag op 16 en 17 juni 2009 in Wenen, thuisbasis van de projectcoördinator Oostenrijk.

Als partner kunnen we terugblikken op een geslaagde samenwerking met enkele belangrijke realisaties:

- een gezamenlijke visie waar we met het bodemonderzoeksbeleid in Europa naar toe willen (vision paper);
- een internationaal bodemonderzoeksprogramma op lange termijn (Research Programme);
- een communicatiestrategie;
- het gezamenlijk uitvoeren van twee onderzoeksoproepen (call 1 en call 2) en de financiering van onderzoeksprojecten.

De OVAM heeft met haar bijdrage aan dit project haar stempel kunnen drukken op de gebruikte procedures. Bovendien hebben de financiële inspanningen van de OVAM er toe geleid dat Vlaamse onderzoekers in internationale, innovatieve projecten konden stappen en zo ervaringen en kennis konden delen. Ook de OVAM heeft een schat aan kennis ter beschikking gekregen, omdat de resultaten van alle onderzoeksprojecten ter beschikking worden gesteld van de partners. Na de zes projecten die onder call 1 afgerond werden, starten begin 2010 twee nieuwe projecten (call 2) waarin ook de OVAM participeert. Het betreft de projecten INSPECT (INtegration of SPatially Explicit risks of ConTaminants in Spatial Planning and Land Management), met als Vlaamse partner de Universiteit Antwerpen, en REJUVENATE2 (Crop Based Systems for Sustainable Risk Based Land Management for Economically Marginal Degraded Areas, Phase II: Demonstration projects and evaluation decision support tool), met als Vlaamse partner de Universiteit Hasselt.

De slotconferentie van Wenen was niet alleen een eindpunt, maar tevens de start van een nieuw netwerk. We willen de samenwerkingsverbanden die in het SNOWMAN-project opgebouwd werden, verderzetten. Het nieuwe netwerk wil zich ook verbreden en naast bodemverontreiniging, ook andere bodemthema's op de kaart zetten. Daartoe wordt optimaal gebruik gemaakt van de reeds behaalde resultaten, onder meer het SNOWMAN Onderzoeksprogramma. Op de inauguratie engageerden partners uit Vlaanderen, Nederland,

Frankrijk en Zweden zich tot het vergaren en verspreiden van 'Kennis voor duurzame Bodems'. OVAM en het Departement LNE, afdeling ALBONwerken samen om Vlaanderen in het netwerk te vertegenwoordigen. Eén van de eerste concrete taken van het netwerk is de organisatie van een derde onderzoeksoproep rond bodemkwaliteit, die in de loop van 2010 zal gelanceerd worden.

7.2.2 CityChlor

Het CityChlor project werd voorbereid en opgestart. CityChlor beoogt een geïntegreerde aanpak uit te werken voor onderzoek en sanering van verontreiniging met gechloreerde solventen in stedelijke omgeving. Gechloreerde solventen leiden tot heterogeen verspreide verontreiniging waarvan de sanering een langdurig en moeilijk proces is. Vaak komt deze verontreiniging voor in stedelijke omgeving, waardoor onderzoek en sanering met bijkomende randvoorwaarden geconfronteerd worden.

CityChlor wil niet enkel technische kennis over karakterisatie en sanering samenbrengen, maar wil richtlijnen uitwerken over hoe omgegaan moet worden met organisatorische, socio-economische aspecten en met communicatie. Het geheel wordt ondersteund door een aantal piloottesten. Het project moet leiden tot een efficiëntere en snellere aanpak van dit vaak voorkomend type verontreiniging.

Het project wordt uitgevoerd binnen het INTERREG IV B Noordwest-Europa programma. Op 16 april 2009 is de projectaanvraag ingediend bij het INTERREG secretariaat. Op 4 september 2009 is, na bespreking van het voorstel met INTERREG een gewijzigd voorstel overgemaakt. Op 17 september 2009 is het project goedgekeurd. Op 22 december 2009 is het subsidiecontract tussen OVAM en INTERREG ondertekend.

Het project zal worden uitgevoerd door een partnerschap tussen overheden, onderzoeksinstituten en steden. In totaal zijn 9 partners uit Vlaanderen, Nederland, Frankrijk en Duitsland bij het project betrokken. In Vlaanderen nemen, naast projectcoördinator OVAM, de steden Morsel en Gent deel. In Nederland participeren Bodem+ en de gemeente Utrecht. Frankrijk wordt vertegenwoordigd door INERIS en ADEME. ITVA en de Landeshauptstadt Stuttgart nemen deel voor Duitsland. Naast deze partners worden ook beroepsfederaties, experts en saneringsfondsen betrokken in het project. Het projectbudget is begroot op 5,2 M€ waarvan 50% wordt gefinancierd door INTERREG.

Op 18 september 2009 is in Mechelen de eerste vergadering van de Transnational Co-ordination Group van het project gehouden. Op dit overleg is de Partnership Agreement besproken die tussen de partners zal worden afgesloten. De voorbereidingen zijn getroffen voor het Start Event van het project dat op 27 januari 2010 zal doorgaan in Utrecht. Dit event, waarop de Partnership Agreement zal worden ondertekend, vormt de officiële start van het project. Een projectmanager zal binnen de OVAM de algemene projectleiding op zich nemen. Een externe partij is aangeduid voor de financiële en administratieve opvolging van het project.

Lijst van tabellen

Tabel 1: Houders lopende rekeningen	9
Tabel 2: Overzicht bodemonderzoeken	15
Tabel 3: Overzicht bodemsaneringsprojecten	20
Tabel 4: Evolutie ambtshalve uitvoering ingevolge de lijst van art. 46/157	21

Lijst van figuren

Figuur 1: Bodemattesten op aanvraag	8
Figuur 2: Infolijngesprekken per maand in 2009	10
Figuur 3: Soort vragen aan infolijnen	10